

# U Taak'in Kaaj 2025

Ichil u T'aan Máak



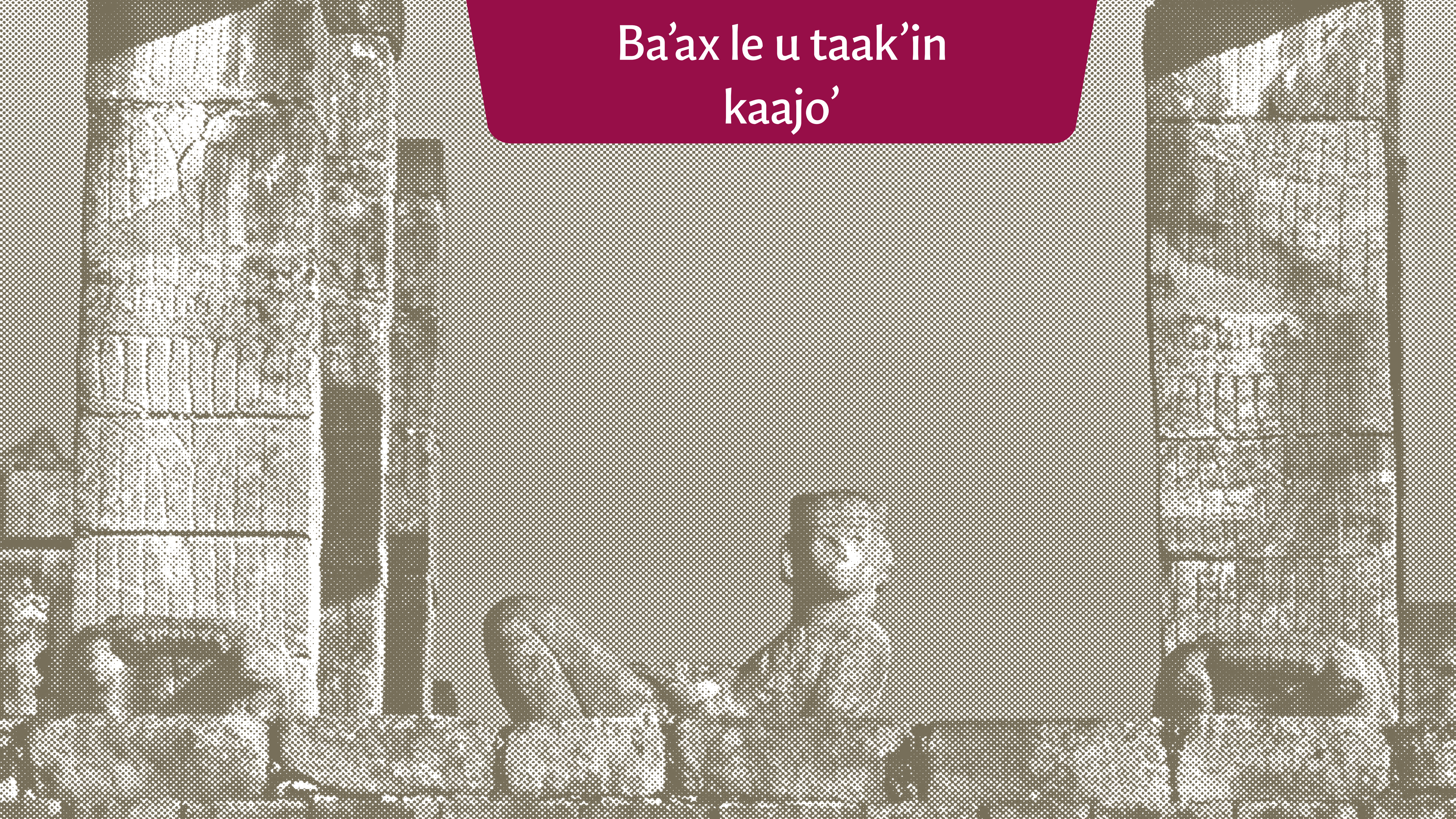
RENACIMIENTO MAYA  
**YUCATÁN**  
GOBIERNO DEL ESTADO | 2024 • 2030

**SAF**  
SECRETARÍA DE  
ADMINISTRACIÓN  
Y FINANZAS

## Ba'ax ku taasik

Ba'ax le u taak'in kaajo'	3
Tu'ux u taal u taak'in kaaj	5
Bix u xu'upul u taak'in kaaj	10

# Ba'ax le u taak'in kaajo'



## Ba'ax le u taak'in kaajo'

Le u taak'in kaajo' u ts'ook tsol ts'iibil tu'ux yaan ba'ax ku ye'esik yo'olal taak'in ookij, xu'upij, p'aax, yéetel ba'axo'ob kaxanta'ab u béeytal. Jump'éeel ju'un k'abéet ti'al u ts'a'abal ojéeltbil ba'ax beeta'abij tumeen ku meyaj beey xan k'abéetil ti' u molayil Auditoría Superior del Estado tu Lu'umil Yucatán yilik ba'ax beeta'ab tu yéetel.

Ti' yaan péektsil yo'olal Poderes Ejecutivo, Legislativo yéetel Judicial, beey xan Órganos Autónomos.

Ichile' ti' yaano'ob u Molayilo'ob Secretaría de Administración y Finanzas yéetel ku ku'ubul ti' H. Congreso del Estado.

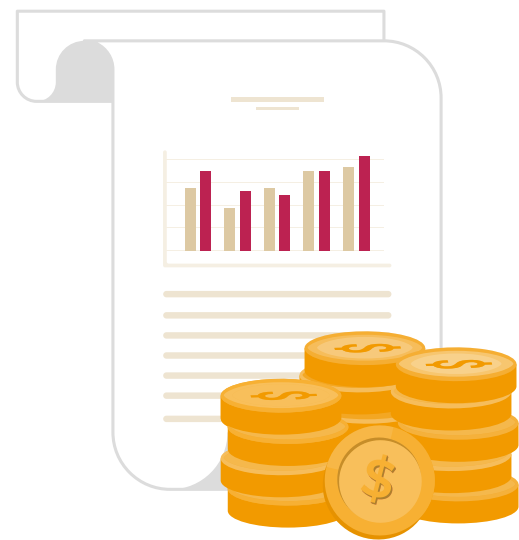


Tu'ux u taal u taak'in kaaj.

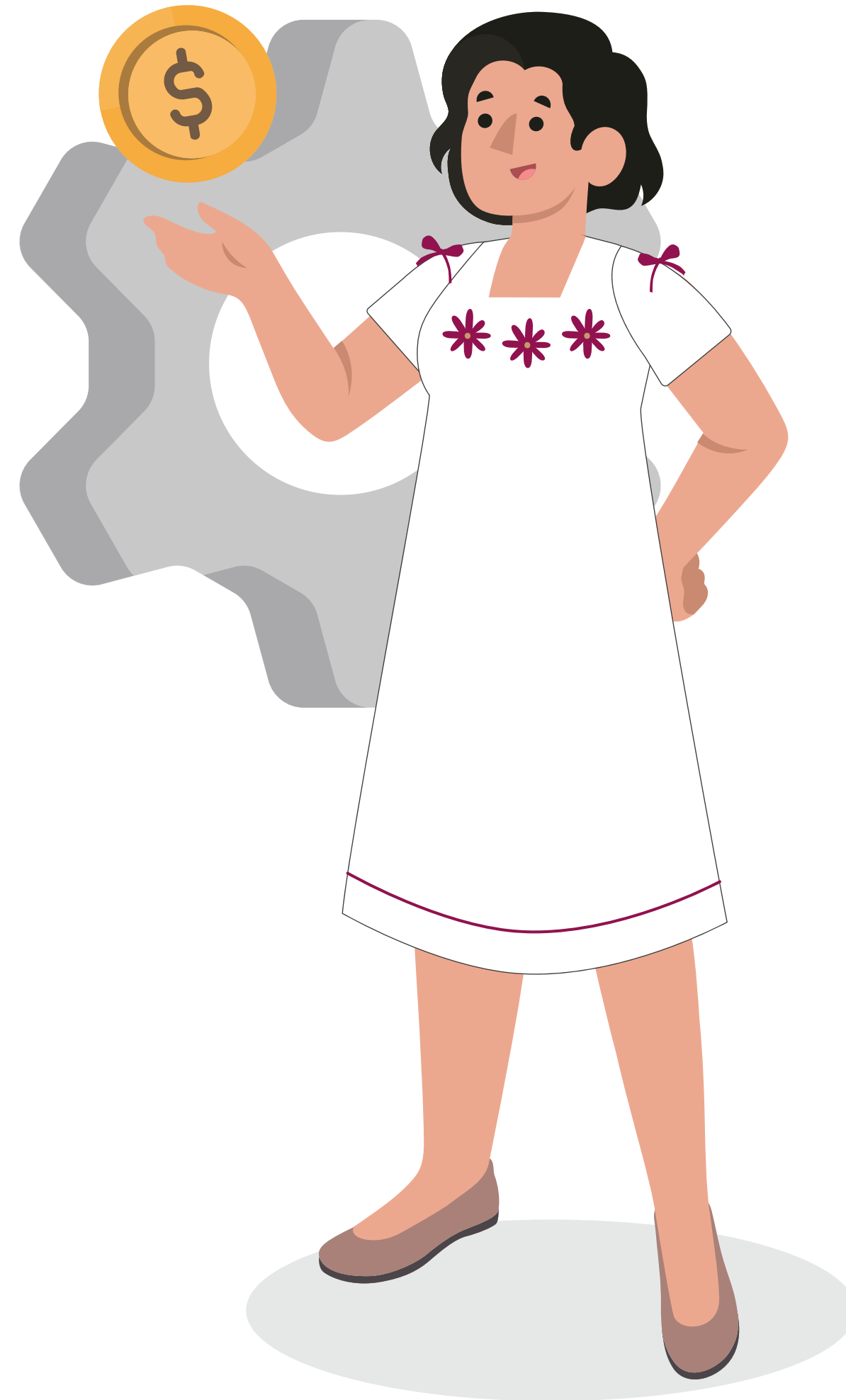
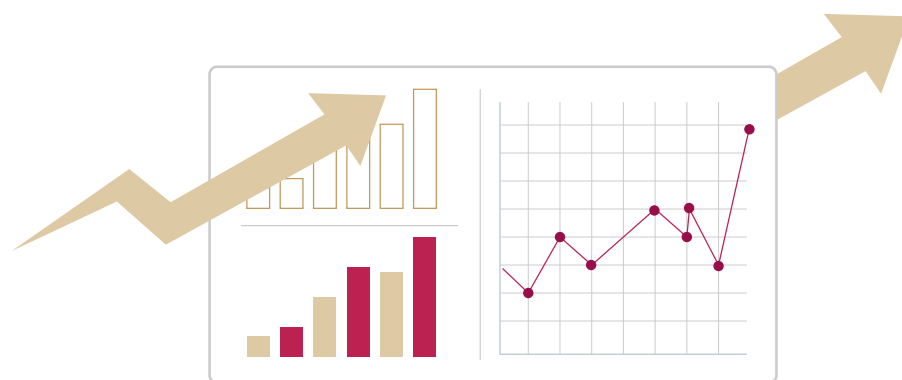


## Ba'ax le ku ya'ala'al ley de ingresos.

Leti'el taak'in tukulta'an u mu'uch'ul ichil u ja'abil meyaj jets'a'an ichil le a'almaj t'aan Ley de Ingresos del Estado (LIE).



Le A'almaj T'aan Ley de Ingresos del Estado jump'eel ju'un ku tsolik buka'aj taak'in kun u much' le jala'acho' yéetel bix kun u beetil.



U taak'in kaajo' ka'ap'eel u noj jaatsilo'ob: taak'in ku xu'upul je'el bix k'abéete' (ma' jets'a'an ba'ax ti'ali') yéetel taak'in jets'a'an ba'ax ti'al kun meyaj.



## Le u taak'in kaajo' ka'ap'eel u noj jaatsilo'ob:



## Taak'in ku xu'upul je'el bix k'abéete'

Leti'el taak'ino'ob ku je'ets'el tumeen u jala'achil péetlu'um bix kun t'oxbil ti'al u meyaj. Ku taalo'ob ti' le ku túuxtik u jala'achil noj lu'umo' yéetel le ku much'ik u jala'achil péetlu'umo'.

### Túuxta'an tumeen u jala'achil noj lu'um:



Leti'el taak'ino'ob federalo'ob ku páajtal u k'amik le jala'achil péetlu'um je'el bix jets'a'an tumeen u nu'ukbesajilo'ob Sistema Nacional de Coordinación Fiscal.



### Le ku much'ik u jala'achil le péetlu'uma':

Ku táakbesa'al u bo'olilo'ob impuesto'obi', ti'al u meyajilo'ob ma'alobkinaj, derechos yéetel u láak' taak'in ku mu'uch'ul.

## Le u taak'in kaajo' ka'ap'éel u noj jaatsilo'ob:



### Taak'in jets'a'an ba'ax ti'al kun meyaj

Le je'elo'oba' leti'el ku túxтик u jala'achil noj lu'umo' le federacióno' ku ya'alik ba'ax ti' kun xupbil. Ku taalo'ob ti' le ku mu'uch'ulo' yéetel mokt'aanilo'ob.

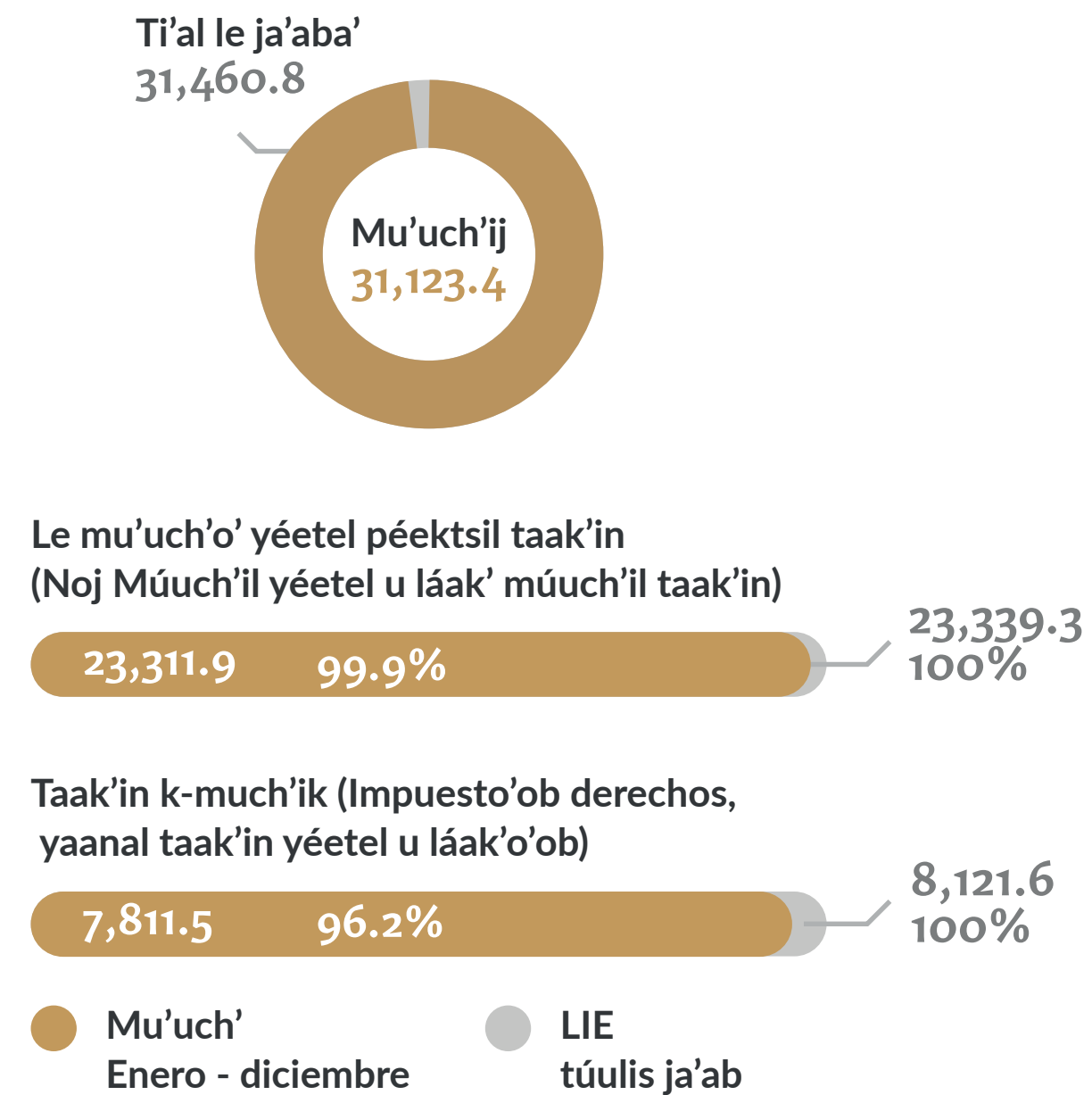


Le ku mu'uch'ulo'obo' yéetel le mokt'aanilo'obo': Taak'ino'ob ku túxтик le federación ti' péetlu'um je'el bix jets'anil tu a'almaj t'aanil Ley de Coordinación Fiscal.

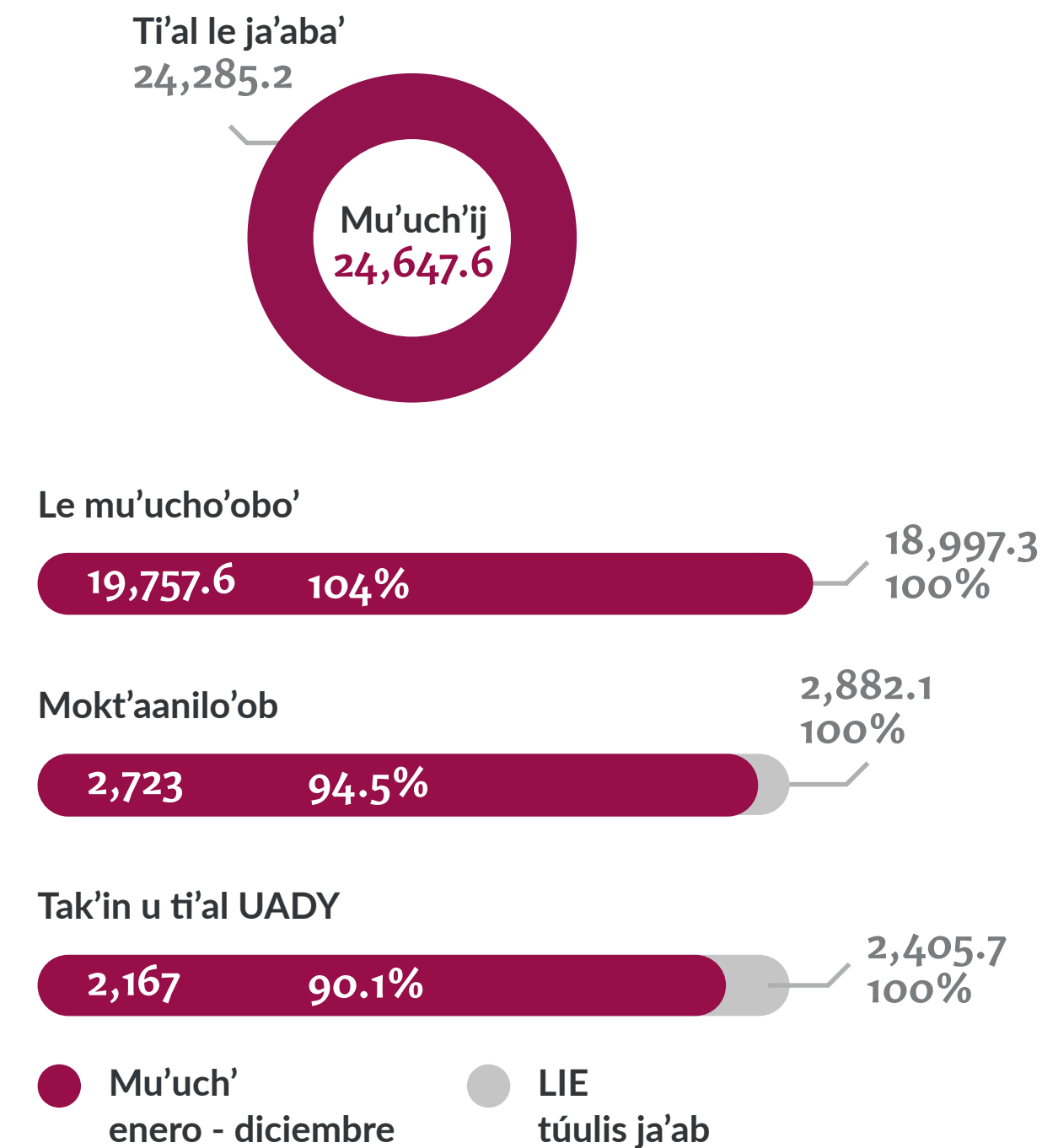


## Buka'aj t-much'aj tu ja'abil

### Taak'in mu'uch' ma' jets'a' an ba'ax ti'ali' Tu chukaj 98.9%



### Taak'in ojéela'an ti' ba'ax kun xu'upul Ts'o'ok u beeta'al 101.5%



1. U xookil ichil mdp.  
2. Ku tse'eel u koonolil nu'ukulo'ob

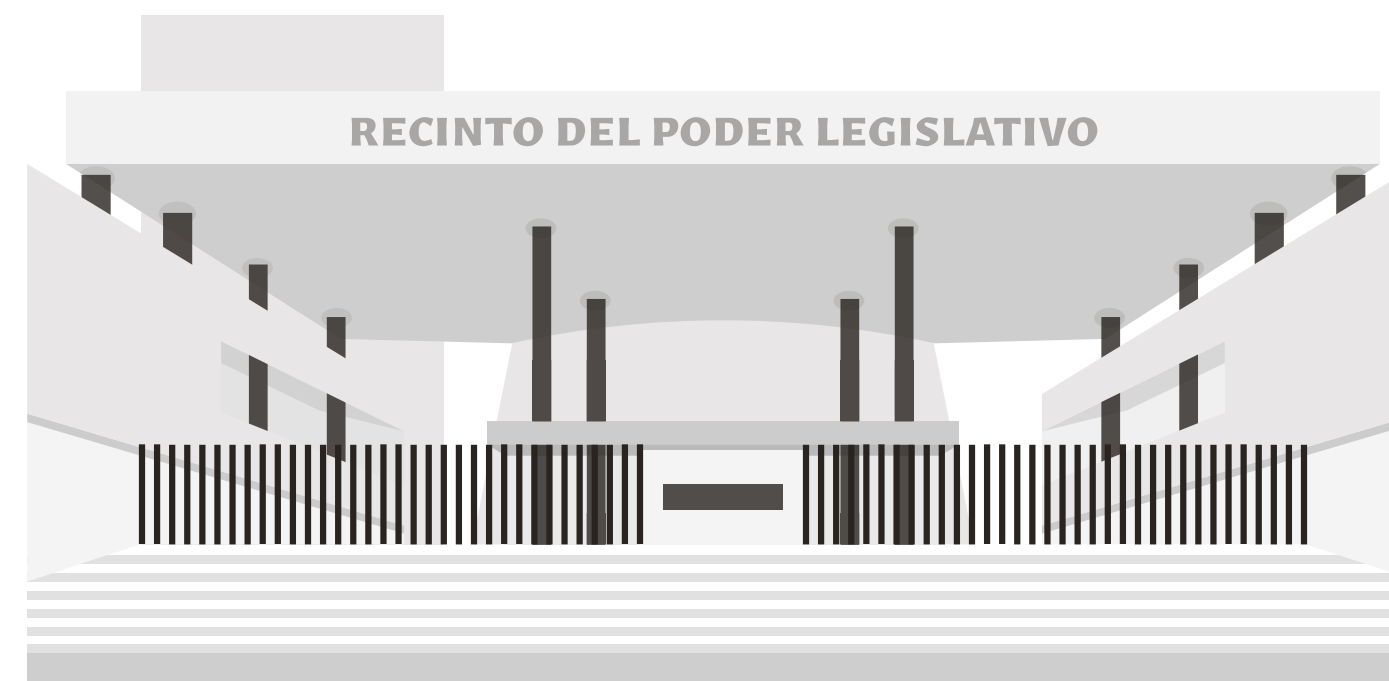
Bix u xu'upul u  
taak'in kaaj.



## Bix u xu'upul u taak'in kaaj.



Ja'abmanja'abe' ku beeta'al jump'éeel ju'un u k'aaba' **Presupuesto de Egresos del Estado (PEE)** tu'ux ku tso'olol: Máax, ba'ax ti' yéetel ba'ax o'olal ku xu'upul le taak'ino'.



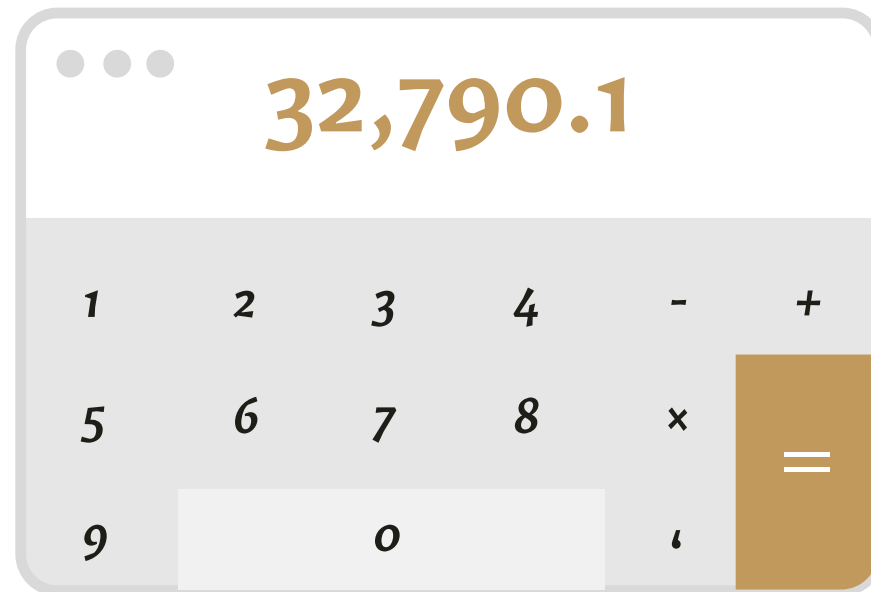
Le ju'una' ku beeta'al tumeen u jala'achil péetlu'um, yéetel ku xak'alta'al beey xan ku béeykunta'al tumeen es u Congresoil u Lu'umil Yucatán ichil le u ja'abil meyaj anchaj yáaxo'.



U ti'al u yila'al bix u bin le taak'in yéetel le túuxta'ano', le taak'ino' kan jaatsil ku ts'a'abal ti'al u yojéelta'al tu'ux ku bin: **administrativa, funcional programática, por objeto del gasto yéetel económica.**

## Buka'aj ts'o'ok k-xupik.

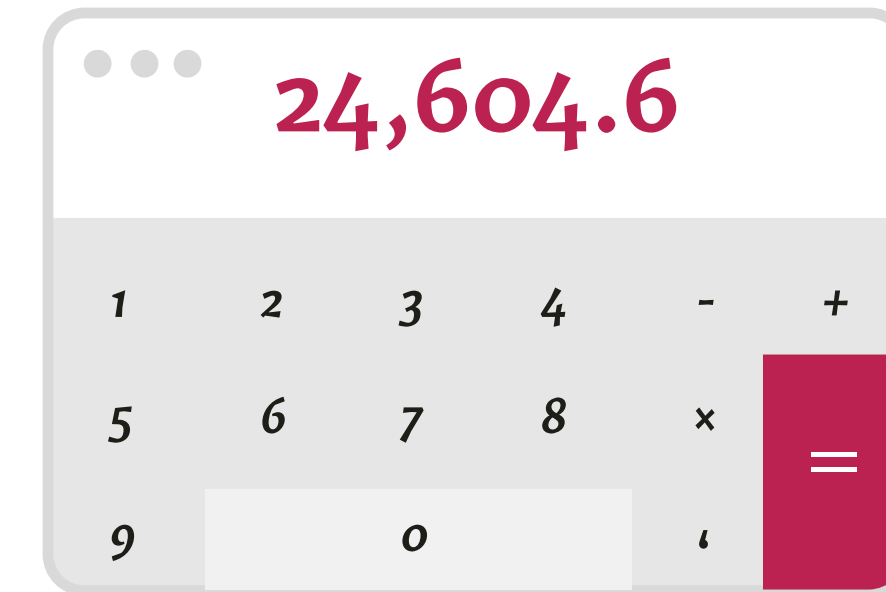
Bix u bin le ma' jets'a'an u beelalo'



Xu'up enero tak diciembre



Bix u bin le jets'a'an u beelalo'.



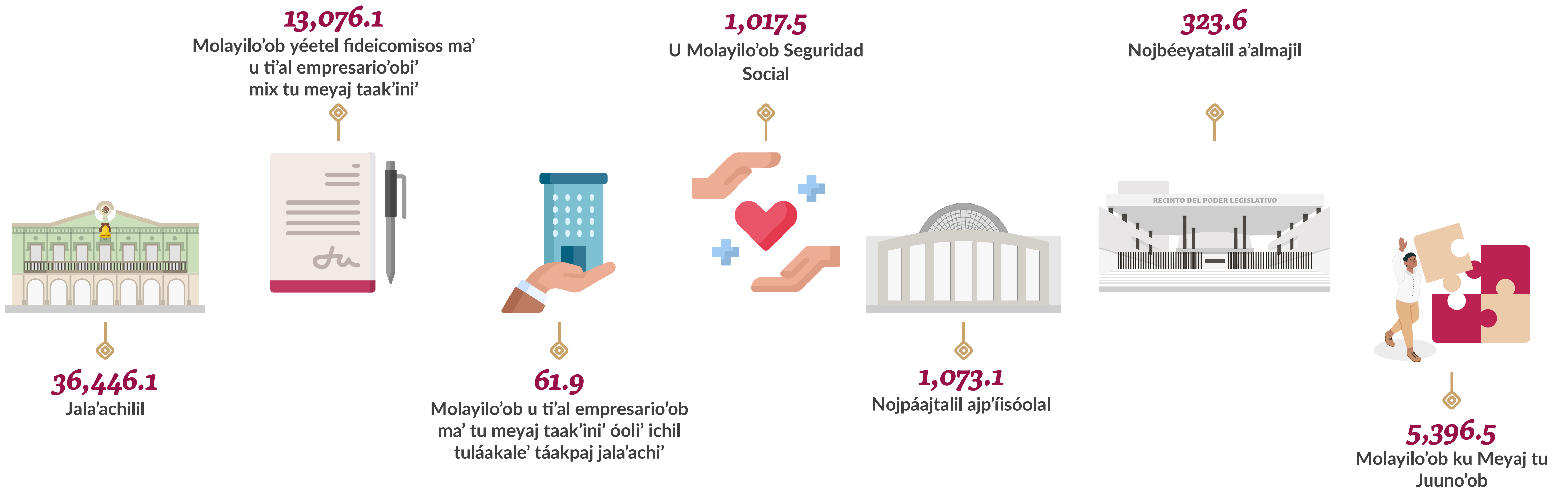
Xu'up enero tak diciembre

1. U xookil ichil mdp
2. Ku tse'e'el u koonilil nu'ukulo'ob y éetel u láak' meyajil
3. Táakbesa'ab le xup beeta'ab yéetel u yalab taak'in ti' ja'abo'ob máanij yéetel taak'ino'ob ook p'áatij (maanal ti' le je'ets' ti'al 2025).

## Máax ku xuur.

### Bix jatsa'anil u administrativoil.

Ku yilik máaxo'ob xupik jumpuul le taak'ino' je'el bix poder ejecutivo, legislativo, judicial yéetel le ku ya'ala'al autónomos.



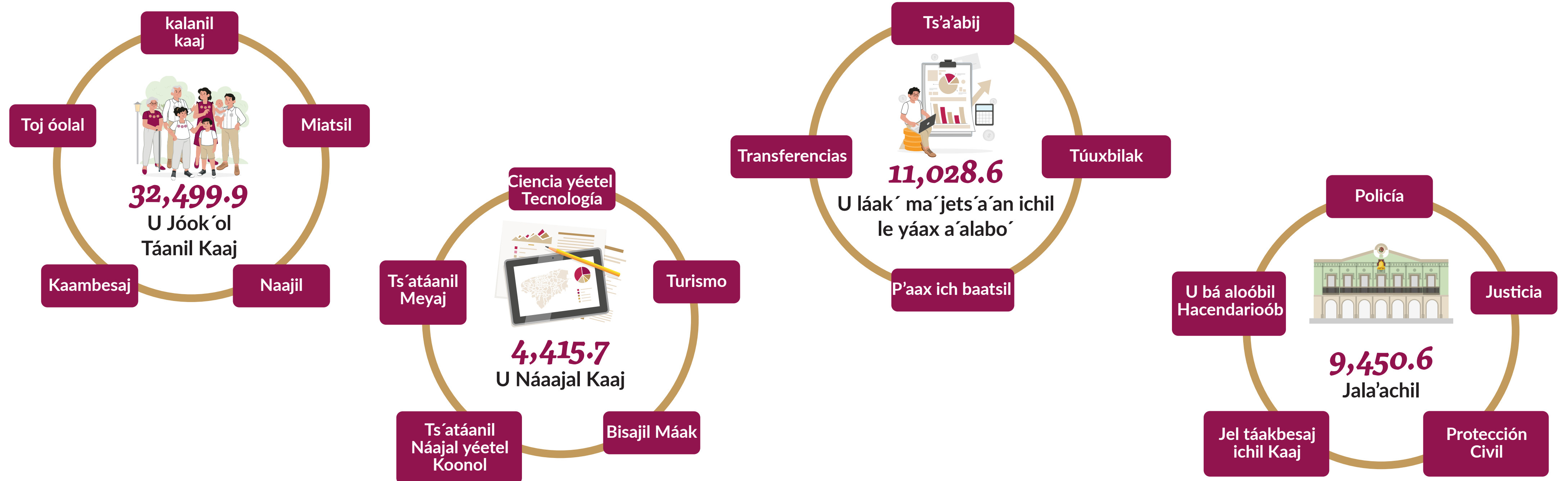
1.U xookil ichil mdp.  
2. Ku tse'elel u koonolil nu'ukulo'ob



## Ba'ax ti'al ku yúuchul xuup.

### Bix jatsa'anil funcional

Ku béeykuntik u yila'al tu'ux k'a'ana'an u xuup u jala'achil péetlu'um, je'el bix ti'al u jóok'ol táanil kaaj, u ti'al kaaj wa u láak' ba'alo'ob.



1. U xookil ichil mdp
2. Ku tse'el le jeejelas koonolil yéetel u láak' meyajilo'ob
3. U xookil jeejelas ba'alo'obe' je'el u jela'antale' yo'olal u chúukbesajil bajux.
4. Ku ye'esa'al wa jayp'éele meyajilo'ob yéetel u láak'o'ob ichil ba'ax ku kaxanta'al, ti'al u chíikbesik bix yanil.
5. Le jaatsil Otraso' u ti'al le túuxta'abo', túuxta'ab tumeen jala'achil noj lu'um yéetel le ts'a'ab ichil jeejelas molayilo'ob jala'ach beey xan u péekil u p'aax jala'ach / U tojol le p'aaxo'.

## Ba'ax ti' ku yúuchul xuup

### Bix jatsa'anil ichil tipo de gasto

Ku yilik u meyaj wa u t'ooxil le u taak'in kaaj ku taasik u xuupil taak'ino'.



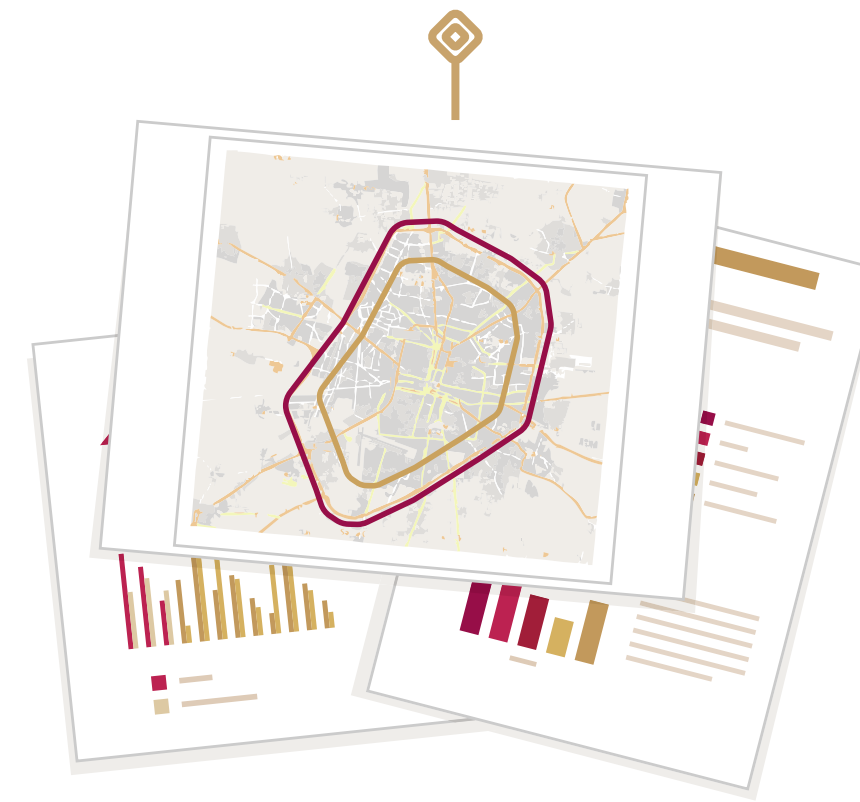
**46,741.8**  
K'a'ana'an xuup

**5,330.4**  
Le túuxta'ano' yéetel le much'a'ano'



**1,922.3**  
Pensiones yéetel jubilaciono'ob

**3,258.6**  
U xuupil capital



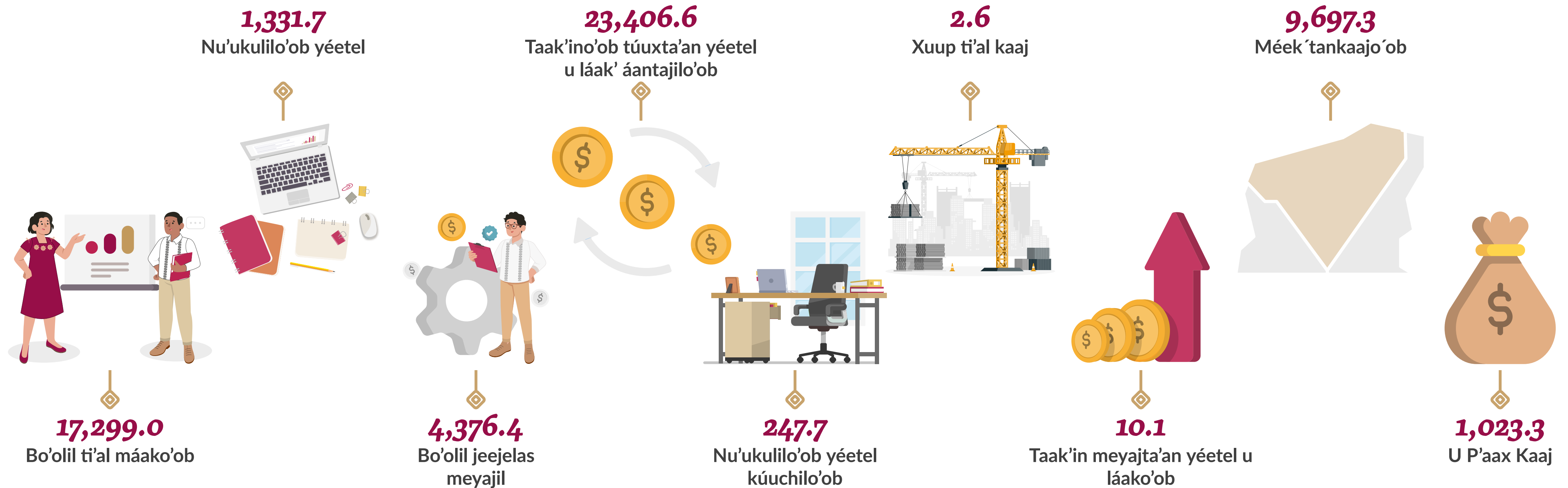
**141.6**  
U bo'olil p'aax yéetel u bin u p'íit tal

1. U xookil ichil mdp  
2. Ku tse'e'lel jeejelas koonolil yéetel u láak' meyajilo'ob  
3. U xookil jeejelas ba'alo'obe' je'el u jela'antale' yo'olal u chúukbesajil bajux.

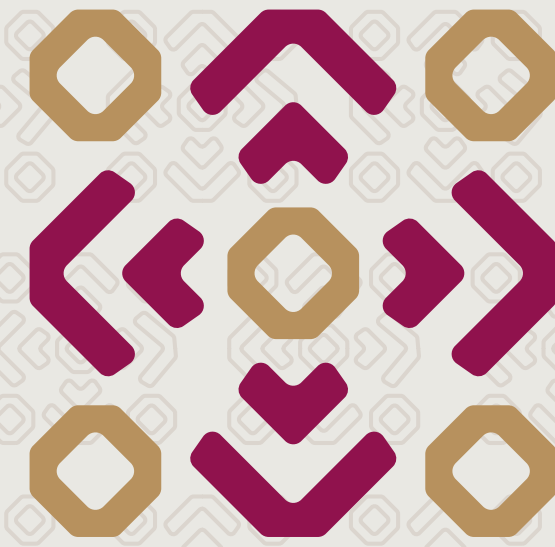
## Ba'ax ti' ku yúuchul xuup

### Bix jatsa'anil ichil objeto del gasto

Ku much'ik yéetel ku tsolik le xuupo'obo' ichil bix le taak'in ti'al maan wa ti'al bo'ol.



1. U xookil ichil mdp  
2. Ku tse'elel jeejelas koonolil yéetel u láak' meyajilo'ob  
3. U xookil jeejelas ba'alo'obe' je'el u jela'antale' yo'olal u chúukbesajil bajux.



RENACIMIENTO MAYA

# YUCATÁN

GOBIERNO DEL ESTADO | 2024 • 2030